

Tietoa huoltajille lasten some-käytöstä

Fiksu some-käyttäytyminen

Lasten sosiaalisen median käyttö lisääntyy jatkuvasti ja vanhempien tulisi olla tietoisia siitä, mitä lapset sosiaalisessa mediassa tekevät ja myös opettaa heille fiksuruokaa some-käyttäytymistä.

Sosiaalisen median palveluita ei ole vain Facebook, vaan suuri kirjo erilaisia palveluita missä voi jakaa kuvia, lähettää pikaviestejä, kirjoittaa juttuja ja kommunikoida muuten vain niin tuttuun kuin tuntemattomienkin kanssa. Suosituimpia some-palveluita ovat esimerkiksi: Facebook, Instagram, Twitter, WhatsApp, Kik messenger, erilaiset blogit ja keskustelufoorumit sekä monet muut. Uusia palveluita syntyy jatkuvasti ja eri palvelut ovat suosittuja eri ikäryhmillä.

Sosiaalisesta mediasta on koitunut ongelma myös monissa urheiluseuroissa, missä lapset ja nuoret saattavat haukkua vastustajan, tai omat joukkueoveritkin pystyyn ottelun jälkeen. Ongelmaa ei aina huomata tai siihen ei osata puuttua, koska aikaisempaa kokemusta ei ole. Lapset ja nuoret eivät ehkä ymmärrä omien some-tekojensa seurauksia. Tämän vuoksi niin vanhempien kuin urheiluseurojen ohjaajien ja opettajien on otettava pallo vastaan fiksuruokan some-käyttäytymisen opettamisessa.

Lapset ja sosiaalinen media

Harvat sosiaalisen median palvelut, kuten Facebook ja Instagram, ovat sallittuja alle 13-vuotiaille lapsille palveluiden ohjeiden mukaan. Tämän lisäksi esimerkiksi suosittua WhatsApp -sovellusta ei suositella alle 16-vuotiaille. Tutkimuksen mukaan (2012) kuitenkin lähes puolella suomalaisista 9-12 -vuotiaista lapsista on käytössään jokin sosiaalisen median palvelu, joka vaatii sisäänkirjautumisen.

Palveluilla on ikärajojensa syystä, esim. kaikki sisältö ei sovi lapsille, ja tämän vuoksi nuorempia lapsia ei tulisi kannustaa palveluiden käyttöön. Emme voi kuitenkaan kieltää sitä tosiasiaa että monet lapset niitä käyttävät, mutta voimme opettaa lapsia käyttämään sosiaalista mediaa oikein. Sosiaalisen median ja Internetin käyttö kuitenkin opettaa lapselle tärkeitä taitoja, kuten kirjoittaminen ja lukeminen, mediataitojen oppiminen sekä tarjoaa apua ja vertaistukea.

Fiksuus lähtee aikuisista

Myös aikuisten on hyvä miettiä omaa sosiaalisen median käyttöään ennen kuin lähtee opettamaan fiksuruokaa käyttäytymistä lapsille. Miten minä käytän sosiaalista mediaa, huviin vai hyötyyn? Pystynkö olemaan ilman Facebookia tai muita palveluita, vai olenko riippuvainen niiden tuomasta informaatiosta? Mitä julkaisen somessa ja olenko ajatellut millaisia seurauksia julkaisemillani teksteillä tai kuvilla voi olla? Millaista on omasta mielestäni fiksuruokaa some-käyttäytyminen? Kun tiedostamme millaista meidän oma sosiaalisen median käyttö on, voimme opettaa fiksuruokaa some-käyttöä myös lapsille. Suuri opettamisen voima on oma esimerkki!

Aikuisen tehtävänä on tuoda esiin millaista on fiksuruokaa some-käyttäytyminen, jotta lapsi oppii varhaisessa vaiheessa miten sosiaalisessa mediassa kannattaa toimia. Fiksujen some-tapojen opettamisessa tärkeää on kuitenkin olla kannustava ja ohjata lapsia, ei pelottelu tai palveluiden kieltäminen.

Mitä on fiksu some-käyttäytyminen?

Viestit, kuvat ja muu sisältö leviää sosiaalisen median kautta nopeammin kuin mitään muuta väylää pitkin. Näin esimerkiksi kiusaaminen, ilkeät tai sopimattomat kuvat ja väärä informaatio voivat saada suuret mittakaavat ennen kuin asiaan puututaan. Tämän takia on hyvä painottaa millainen käyttäytyminen sosiaalisessa mediassa on suotavaa ja oikeasti laillista.

Sosiaalista mediaa pätevät samat lait kuin mitä tahansa muuta palvelua ja toimintaa. Tästä huolimatta esimerkiksi kunnianloukkauksia tapahtuu, monesti asiaa tiedostamatta, palveluissa missä muun muassa julkaistaan kuvia. Kuva saattaa olla toisen osapuolen osalta sellainen mitä hän ei olisi koskaan halunnut Internetissä julkaistavan mutta silti se sieltä löytyy lupaa kysymättä. Myös esimerkiksi kuvamanipulaatiot tai valheellinen tieto leviää helposti ja tietoa on vaikea poistaa Internetistä.

Mahdollisia ongelmia lasten sosiaalisen median käytössä:

Kiusaaminen: ei oteta ryhmään mukaan, ilkeät kommentit, ilkeät kuvat tai kuvamanipulaatio, valheellisen tiedon levittäminen.

Lain noudattamatta jättäminen: kunnianloukkaukset, uhkaus.

Nettikiusaaminen voi olla ongelma myös lasten leirillä, urheiluseuroissa ja koulussa. Kiusaamista ovat esimerkiksi haukkuminen tai uhkaavat viestit, toisten tietojen ja valokuvien levittäminen, toisen tiedoilla esiintyminen ja salasanojen huijaaminen. Tällaisissa tilanteissa on hyvä kehottaa lapsia ottamaan heti yhteyttä vanhempaan. Lapselle on myös hyvä opettaa tunnistamaan mikä on kiusaamista.

Ohjeita sosiaalisessa mediassa käyttäytymiseen lapsille

- Ota kaikki mukaan
- Ole aito ja kiltti
- Hanki medialukutaito! Kaikki ole sitä miltä näyttää
- Älä julkaise valheellista tietoa
- Jos julkaiset kuvan kavereistasi, kysy heiltä lupa kuvan julkaisuun
- Jos havaitset kiusaamista, ota heti yhteys vanhempaan
- Se mitä julkaiset sosiaalisessa mediassa, jää elämään sanoin ja kuvin vaikka tiedon yrittäisi poistaa
- Voit aina kysyä aikuiselta jos jokin askarruttaa!
- Mieti aina kahdesti ennen kuvan tai tekstin julkaisemista!
- Tiedosta turvallisuusriskit
- Älä julkaise tarkkoja yhteys- ja henkilötietoja

Artikkelin lähde on kirjoitus PITKIS Sportin internet sivuilta.